

Truyện Cổ Phật Giáo

Truyện Thơ - Tập I

Tâm Minh Ngô Tăng Giao

Diệu Phương tái bản - 2002

Lời Nói Đầu

Nhiều truyện xưa về Phật Giáo do các người khác nhau thuật lại đã được Minh Chiếu sưu tập và xuất bản thành một bộ sách gồm nhiều cuốn lấy tên là "Truyện Cổ Phật Giáo". Những truyện này đều được viết bằng "văn xuôi".

Một số những truyện trong bộ sách trên đã được Tâm Minh Ngô Tăng Giao chọn ra rồi phỏng theo đó mà tóm tắt lại cho ngắn gọn, kể lại bằng ngôn từ bình dị và nhất là chuyển nội dung nguyên bản từ "văn xuôi" sang "văn vần" dưới hình thức thơ "lục bát" để người đọc, người nghe dễ hiểu và dễ nhớ.

Những truyện cổ Phật Giáo tuy giản dị nhưng rất thâm thúy, thường hàm chứa đầy đủ và sâu sắc về đạo đức, giáo dục, luân lý và triết học. Truyện nói lên cái tinh hoa hay đẹp của giáo lý, từ bi và trí tuệ đồng thời mang lại sự xây dựng, thức tỉnh và giác ngộ cho người đời. Đọc những truyện cổ Phật Giáo người đọc cảm thấy một niềm siêu thoát lâng lâng tràn ngập tâm hồn.

"Truyện Cổ Phật Giáo", truyện thơ (tập 1) này được xuất bản lần đầu năm 2001. Nay theo lời yêu cầu của bạn đọc muốn "ấn tống", tập truyện được tái bản (có sửa chữa). Được biết tập "Truyện Cổ Phật Giáo" này là tập thứ nhất trong một bộ sách gồm nhiều tập do Tâm Minh Ngô Tăng Giao phát tâm thực hiện.

Xin trân trọng giới thiệu đến các độc giả một cuốn sách mà chúng tôi thiết nghĩ là vừa lý thú và vừa hữu ích.

*Diệu Phương
Virginia - USA*

* * *

(1)

**Đòi Người
Trong Một Câu**

*Nhà Vua trẻ lên ngai vàng
Bèn truyền ngay lệnh cho quan đại thần
Phải đi khắp chốn xa gần
Bao nhiêu triết lý sưu tầm về cung
Tinh hoa kim cổ, tây đông
Rút thành nguyên tắc trị dân nước nhà.*

*

*Ba mươi năm thoáng trôi qua
Nay nhà Vua trẻ tóc đà hoa râu
Một hôm tin báo đại thần
Trở về cùng với phái đoàn từ xa
Dắt theo một toán lạc đà
Chất hơn nghìn sách tinh hoa tuyệt vời.
Vua nhìn sách quý nghẹn lời:
"Trẫm nay đã yếu, tuổi trời lại cao
Sách nhiều, đọc chẳng hết nào
Khanh nên tóm tắt sách vào ít pho!"*

*

*Đại thần suy nghĩ âu lo,
Gắng bao công sức vào cho công trình
Thêm mười năm nữa trôi nhanh,
Hơn nghìn pho sách rút thành năm trăm.
Vuốt râu bạc Vua phán rằng:
"Sao còn nhiều quá? Chi bằng rút thêm!"*

*

*Đại thần cố gắng ngày đêm
Năm mùa lá rụng qua thêm thật mau
Sách nay rút lại trước sau
Một pho duy nhất trình vào Vua xem.*

*

*Vua nằm giường bệnh lim dim
Ngự y châu chực im lim xung quanh.*

Thở ra Vua nói: "Này Khanh
Trẫm nay yếu lắm chắc đành chết thôi
Trước khi từ giã cõi đời
Đọc nguyên cả cuốn sách thời khó sao
Khanh nên thâu ngắn thế nào
Rút thành vài chữ, tóm vào một câu!".

*

Đại thần suy nghĩ hồi lâu
Tử thần như đã gân đầu đó rồi
Thời gian lắng đọng im hơi
Đại thần vội vã lại ngồi án thư
Nhẹ nhàng nâng bút tay đưa
Thảo nhanh vài chữ trên tờ hoa tiên
Quy dâng lên dâng Vua hiền.
Trước khi nhắm mắt Vua truyền đọc nghe
Nét buồn bốn chữ được ghi:
"Sinh, Lão, Bệnh, Tử" tiếp đi dòng đời.

(phỏng theo bản văn xuôi của Tâm Phước)

(2)

Nấm Hạt Trai

Một hôm đạo sĩ A La
Trên đường khát thực ghé qua một nhà
Chuyên buôn vàng bạc, ngọc ngà
Giàu sang tột bực, xa hoa tuyệt vời.
Chủ nhà đang chọn hạt trai
Để xâu thành một chuỗi dài đeo chơi
Đón mừng đạo sĩ tới nơi
Chủ nhà để nắm hạt trai xuống thêm
Vái chào cung kính trang nghiêm
Rời xin vào lấy cơm đem cúng dường.

*

Một con ngỗng chạy ngoài vườn
Cánh dang thật rộng, cổ vươn thật dài
Ngỗng nhìn thấy đám hạt trai
Phô màu óng ả, không người giữ canh
Tuồng đồ ăn rất ngon lành
Le te chạy đến đớp nhanh tức thì,

A La vội đuổi ngỗng đi
Tiếc thay quá chậm, còn gì nữa đâu
A La bối rối hồi lâu
Rồi ngồi trầm tĩnh, ngừng đầu ngắm hoa.
*

Khi đem cơm cúng dường ra
Hạt trai thấy mắt chủ nhà hoảng kinh
Nhìn A La. Thấy lặng thinh
Hỏi người. Người vẫn một mình nín câm.
Chủ bèn hô bọn gia nhân
Mang giây ra trói tay chân của người
Rồi mời hương chức tới nơi
Khảo tra, đánh mắng nặng lời trước sau
A La im chịu đón đau
Tới khi ngắt xiú máu trào thềm hoang.
*

Ngỗng bay lại hút máu loang
Chủ đang cơn giận lẹ làng cầm cây
Đập đầu ngỗng chết lãn quay,
A La vừa tỉnh đưa tay vỗ về
Xoa đầu ngỗng, giọng từ bi
Lâm râm tiếng kệ, thâm thì câu kinh
Nguyện cầu cho ngỗng siêu sinh
Rồi sau kể rõ sự tình đầu đuôi
Nói rằng ngỗng nuốt hạt trai!
Chủ tuy nghe rõ lời người. Chưa tin.
Truyền đem mổ ngỗng ra xem
Hạt trai còn đỏ, trắng đen rành rành.
*

Chủ nhà sám hối tâm thành
Quy xin đạo sĩ niệm tình thứ tha
Hỏi: "Sao Ngài chẳng nói ra
Để cho nông nổi xót xa thế này?".
A La đáp: "Nếu nói ngay
Ta e người giết ngỗng này mất thôi
Không nên gây hại ở đời
Từ bi vô hạn, nhớ lời Phật ban!".
*

Nhà buôn tỉnh ngộ tự than:

"Chúng sanh nếu bỏ lòng tham trần trê
Thực hành theo hạnh từ bi
Còn chi khổ não, còn gì đau thương

Nếu coi vật chất tầm thường
Thì đâu tăm tối lắm đường như ta!"
Nhà buôn lòng bồng nở hoa
Thành tâm đánh lễ, thiết tha nguyện thề
Nói gương đạo sĩ mọi bề
Cùng chung xây Đạo Từ Bi cho đời,
Gieo hương giải thoát nơi nơi
Ánh vàng giác ngộ sáng ngời muôn phương.

(phông theo bản văn xuôi của Thích Tâm Nguyên)

(3)

Anh Chàng Bốn Vợ

Chàng kia vốn được nổi danh
Một nhà bốn vợ đẹp xinh, diễm kiều.
*

Vợ đầu: chàng rất thương yêu
Vuốt ve âu yếm, nuông chiều mãi thôi
Khi đi đứng, lúc nằm ngồi
Cả khi làm lụng chẳng rời bước chân
Lo ăn uống, sắm áo quần
Hết lòng chăm sóc mười phần đẹp tươi
Không to tiếng, chẳng nhiều lời,
Chồng yêu vợ cả nhất nơi dương trần.
*

Vợ hai: chàng cũng ân cần
Ham mê quanh quẩn giữ gần một bên
Kề nhau vui sướng vô biên
Xa nhau lòng nặng ưu phiền nhớ thương.
*

Vợ ba: chàng chẳng vấn vương
Năm thì mười họa mới thường tìm nhau
Tìm khi cơ cực, dài dàu
Tìm khi thiếu thốn khổ đau trường đời.

*

Vợ tư: buồn tủi phận người
Quanh năm vất vả, tứ thời hẩm hiu
Chàng sai phục dịch đủ điều
Chẳng thêm ve vuốt thương yêu chút gì.

*

Thời gian thấm thoắt trôi đi
Anh chàng lâm bệnh nặng khi về già
Biết mình cái chết khó qua
Nên chàng chuẩn bị lìa xa cõi đời.

*

Chồng mời vợ cả đến nơi
Bên giường hấp hối nói lời thiết tha:
"Ta yêu nàng nhất trong nhà
Từ lâu nâng trứng hứng hoa nuông chiều
Giờ mong nàng sẽ đi theo
Trọn tình trọn nghĩa đủ điều trước sau!"
Vợ nghe từ chối, lắc đầu
Khiến chồng hờn tủi lệ đầu lã dài.

*

Chồng bèn mời đến vợ hai
Hết lời năn nỉ cũng hoài công thôi,
Chồng bèn trách móc nặng lời:
"Trước ta cần kiệm sống đời khó khăn
Nhịn ăn tiêu khổ quanh năm
Rước nàng chung sống, nhớ chẳng hời nàng?"
Vợ hai: "Tôi chẳng cần chàng
Bởi chàng tham của mới màng đến tôi!"

*

Chồng nghe ngao ngán tình người
Vợ ba kêu tới xin mời đi theo,
Vợ ba quyến luyến ít nhiều
Xót thương nhỏ lệ nói điều đờn đau:
"Cùng chàng nghĩa nặng, ân sâu
Nhưng tôi không thể mãi đâu theo chàng
Tiễn nhau chỉ đến cuối làng
Hai ta vĩnh biệt, đôi đàng chia xa!"

*

Chồng kêu vợ thứ tư ra

Bảo nàng sửa soạn bỏ nhà đi theo
Vợ thưa: "Chàng hắt hủi nhiều
Dù tôi khốn khổ đủ điều trước sau
Xa lìa cha mẹ từ lâu
Theo chàng hầu hạ tôi đâu quản gì
Vui buồn, sống chết sá chi
Bên nhau mãi mãi xin đi theo chàng!".

*

Bốn bà vợ, bốn cô nàng
Mang làm thí dụ cho hàng chúng sinh.

*

Vợ đầu như xác thân mình
Chúng ta chau chuốt dáng hình mãi thôi
Dù yêu vợ cả tuyệt vời
Nhưng khi ta chết thân người chẳng theo
Dưới lòng đất lạnh buồn hiu
Xác thân nằm lại sớm chiều rã tan.

*

Vợ hai như bạc như vàng
Gia tài của cải ta hằng ấp ôm
Được thì vui, mất lại buồn
Ý thường ham muốn, lòng luôn kiếm tìm
Xuôi tay, nhắm mắt, đứng tim
Của kia bỏ lại cho miền nhân gian.

*

Vợ ba xem tựa họ hàng,
Vợ con, cha mẹ, xóm làng thân quen
Án tình chan chứa bao phen
Sống thời thương mến, chết bèn khóc than
Tiễn nhau chỉ tới nghĩa trang
Nhớ nhau theo với thời gian nhạt nhòa.

*

Vợ tư xem tựa tâm ta
Nếu buông theo gót quỷ ma dẫn đầu
Tham lam, sân hận dài lâu
Si mê không dứt, Đạo màu chẳng tin
Ngày lìa dương thế muôn phiền
Vợ như nghiệp chướng theo liền bên ta,

*Tâm như chớp, ý gian tà
Đọa vào đường ác ai mà thoát qua.*

(phỏng theo bản văn xuôi trích: Báo Bát Nhã)

(4)

Cây Đèn Kỳ Lạ

*Vua A Xà Thế một ngày
Cúng dường Đức Phật lễ đầy trang nghiêm,
Hôm sau Vua họp tôi hiền
Cùng ngồi bàn chuyện cúng thêm dâng Ngài.
Các quan đồng loạt tâu bày:
"Cơm chay, y phục vừa đây cúng rồi
Giờ thêm đèn đuốc mà thôi
Dâng lên ánh sáng tỏa nơi Phật Đài
Tượng trung trí tuệ cao vời
Soi đường giác ngộ cho người trần gian
Hào quang Đức Phật chói chang
Tiêu trừ tội lỗi, xóa tan mê mờ!".
Vua nghe vui vẻ vô bờ
Truyền quan sắm sửa lễ cho chu toàn
Mai lên tịnh xá Kỳ Hoàn
Cúng dường Đức Phật và hàng Chư Tăng.*

*

*Có bà lão nọ xin ăn
Chiều hôm lê bước muộn mẫn về thôn
Sống nghèo, thân xác mỗi mòn
Nhưng lòng kính Đức Chí Tôn vô cùng,
Bà hành khát thấy người đông
Ngựa xe, lính tráng trên đường đi mau
Rộn ràng chở những thùng dầu
Cùng đèn đủ kiểu phô màu đẹp xinh,
Lão bà thăm hỏi sự tình
Biết là lễ vật dâng trình của Vua*

*

*Lão bà lòng chột suy tư
Buồn vì công đức mình chưa có gì
Nghĩ thầm nên sắm chút chi
Thành tâm, cung kính đem đi cúng liền*

Suốt ngày xin được chút tiền
Lão bà hoan hỉ dừng bên lễ đường
Ghé vào một quán bán hàng
Bỏ mua dầu thắp cúng dường đêm nay,
Nhà hàng nghe cảm động thay
Lòng thành xin góp, đong đầy dầu thêm
Lại cho mượn một cây đèn
Tối nay bà thắp mang lên cúng dường.

*

Đêm về tịnh xá Kỳ Hoàn
Đèn Vua ngàn chiếc rõ ràng khắp nơi
Đàn ca, nhã nhạc chơi vui
Bà con dự lễ tươi cười bước mau.
Lão bà châm chiếc đèn dầu
Thành tâm phát nguyện, cúi đầu, chấp tay:
"Xin dâng Phật ánh sáng này
Mong hàng Giáo Hội nơi đây trường tồn
Phò con minh mẫn luôn luôn
Đuốc cao trí tuệ soi đường dài lâu!".
Tuy đèn chỉ có ít dầu
Nhưng bà thắm nguyện phép màu hiện ra:
"Nếu mà quả thật thân ta
Sau này giác ngộ, thoát qua luân hồi
Thì xin đèn cháy mãi thôi
Hào quang rực rỡ chiếu soi suốt đời!".
Bà treo đèn phía vườn ngoài
Sau khi lễ Phật khoan thai ra về.

*

Đèn Vua giăng khắp bốn bề
Người lo thay bắc, kẻ đi châm dầu
Nhưng đèn tắt giữa đêm thâu
Ít đèn cháy sáng được lâu được dài
Riêng đèn bà lão cháy hoài
Lung linh phổ sắc rạng ngời trong đêm
Dầu không hao, bắc vẫn bền
Hào quang phá vỡ màn đêm mịt mù.

*

Hôm sau vừa mới hừng đông
Mặt trời lấp ló ánh dương khắp miền

Phật truyền ngài Mục Kiền Liên
Đạo quanh tìm cách tắt đèn hết đi,
Đèn còn cháy chẳng nhiều chi
Quạt qua liền tắt không gì khó khăn,
Riêng đèn bà lão xin ăn
Quạt càng cho mạnh lại càng sáng thêm
Thật là kỳ lạ vô biên
Mọi người bàn tán ngạc nhiên vô vàn,
Phật vừa đến mới dạy rằng:
"Đèn này khó tắt, tỏa vàng muôn nơi
Hào quang công đức rạng ngời
Là đèn của Phật trong thời tương lai!"
*

Sau khi dò hỏi mọi nơi
Biết đèn dầu của một người ăn xin
Vua A Xà Thế ngạc nhiên
Hỏi quần thần biết vì duyên cớ nào:
"Trẫm đây công đức biết bao
Cúng đèn của Phật kể sao cho vừa
Phật không thọ ký bây giờ
Mà Ngài thọ ký bà già. Lạ thay?".
Đại thần chẳng dám tâu bày
Lệnh Vua bèn phán: "Trẫm đây lòng thành
Muốn tìm hiểu rõ ngọn ngành
Để rồi nguyện với Trời xanh sửa mình!"
*

Đại thần mạnh dạn tâu trình:
"Đại Vương đã dạy thần đành xin thưa
Cúng dường quý ở động cơ
Đại Vương có lẽ lòng chưa chí tình

Thiếu lời thệ nguyện quang minh
Cho nên công đức mong manh không nhiều
Bà già hành khát tuy nghèo
Tuy ít phẩm vật, nhưng nhiều thành tâm
Đèn bà chiếu sáng vô ngần
Tan sương mờ ám, vén màn u minh
Soi đường giải thoát chúng sinh
Suy tôn Giáo Hội, vinh danh Phật Đà!"

(phỏng theo bản văn xuôi của Thiện Châu)

(5)

Nắm Tro Tàn

Thuở xưa Đức Phật chúng ta
Hồi còn tại thế, tiếp bà Mẹ kia,
Bà ta nức nở nã nê
Thương con vừa chết, thăm thê cõi lòng,
Ôm con bà Mẹ khóc ròng
Quy xin Phật cứu, cầu mong phép mầu.
Bà tin tưởng Phật từ lâu
Đã đầy nhân ái, lại giàu thần thông
Cứu con bà thoát tử thân.
Phật nghe than khóc, cảm thông, nhận lời.

*

Phật truyền Bà ghé mọi nơi
Tìm nhà nào suốt ba đời vừa qua
Không hề chịu cảnh tang ma
Không người thân thích gần xa lia trần
Xin về một nắm tro tàn
Tro này mới thật vô vàn linh thiêng
Phật dùng tro làm phép riêng
Cứu con bà sống, chớ phiền muộn chi!

*

Mẹ ôm con vội ra đi
Lòng đầy hy vọng, sá gì đường xa
Thăm từng nơi, ghé từng nhà
Hỏi xin mong sẽ tìm ra tro tàn
Trèo đèo, lội suối, băng ngàn
Tro xin chẳng được, ngời than thân mình:
"Ba đời trong mỗi gia đình
Tử thân đều viếng đàu dành riêng ta
Thương con thời có xót xa
Nhưng mà nghĩ kỹ chẳng qua luật trời!".
Tự nhiên lòng Mẹ thành thơi
Ôm con trở lại quy nơi Phật Đài
Chẳng còn than khóc kêu nài
Dù lòng vẫn nhớ con hoài khôn nguôi
Chuyến đi Mẹ kể đầu đuôi

Rời xin Phật dạy cho đôi lời vàng.

*

*Phật nhân dịp đó phán rằng:
"Đời sanh ra vốn đã mang muộn sầu
Kiếp người sống chết liền nhau
Nói chung vạn vật trước sau vô thường
Con chết đi dù tiếc thương
Nhưng lòng đừng mãi vẩn vương làm gì!"
Cuối cùng Mẹ gạt sầu bi
An tâm ôm xác con về cất chôn,
Chuông chùa vang tiếng trong thôn
Lá vàng trước mộ, hoàng hôn cuối trời.*

(phỏng theo bản văn xuôi của Minh Hưng)

(6)

Xâu Ngọc... Nước

*Hoàng cung cảnh đẹp vô cùng
Hoa thơm, cỏ lạ một vùng tươi xinh
Có hòn non bộ hữu tình
Có hồ bán nguyệt in hình trời mây
Mưa nhẹ nhẹ, gió hây hây
Muôn chim đua hót ngát ngây lòng người.
Bên màn Cung Chúa đang ngôi
Nụ cười trong trắng, tuổi đời ngây thơ
Cảnh vườn Thượng Uyển như mơ
Nhưng Nàng đưa mắt thờ ơ ngắm nhìn
Quá quen cảnh vật ngoài hiên
Nên Nàng mơ mộng về miền xa xôi
Thả hồn mơ cảnh lạ đời
Khác hơn mọi thứ ở nơi cung đình.*

*

*Hạt mưa lất phất qua màn
Rơi trên mái ngói men xanh hiên ngoài
Động thành dòng nhỏ chảy dài
Buông từng giọt xuống rãnh nơi thềm nhà,
Giọt mưa rơi nắng vàng pha
Nở thành bóng nước như hoa tuyết vời
Sắc màu kỳ ảo rạng ngời*

Giống muôn hạt ngọc hiếm nơi dương trần.

*

*Mặt Công Chúa chợt sáng ngần
Nàng nhìn bóng nước nghĩ thầm: "Đẹp thay!
Ta nhiều châu báu trong tay
Nhưng so với 'ngọc nước' này kém xa
Ước gì ai tặng cho ta
Một tràng chuỗi kết toàn là ngọc đây
Đeo lên trang điểm cổ này
Biết bao hạnh phúc dâng đầy tim cô!"*

*

*Khi mưa trên mái tạnh rồi
Nước ngưng lòng rãnh. Ôi thôi còn gì!
Bao hình bóng nước biến đi
Còn đâu ngọc quý! Còn chi mộng hồ!
Tâm hôn Công Chúa ngẩn ngơ
U buồn nét mặt! Thần thờ con tim!
Về phòng đóng cửa, im lìm,
Vội vàng cung nữ báo tin triều đình.
Đức Vua, Hoàng Hậu hoàng kinh
Tưởng Nàng bệnh nặng, xót tình con yêu
Thường nâng niu, vồn nuông chiều
Nên cùng gạn hỏi đủ điều hồi lâu.
E dè Công Chúa cúi đầu
Lời hoa thỏ thẻ trình tâu ý mình
Muốn tràng "ngọc nước" đẹp xinh
Bồng bênh trên rãnh, kết thành chuỗi đeo.*

*

*Vua vui vẻ nói: "Con yêu!
Đó là bóng nước mưa chiều tạt ra
Tuy trông đẹp tựa ngọc ngà
Kết đâu thành chuỗi! Chỉ là giả thôi!
Ta nhiều ngọc hiếm trên đời
Cho con ngọc thật chứa nơi kho tàng!"
Vua sai mang ngọc cho Nàng
Nhưng nào Công Chúa có màng đến đâu
Chỉ đòi "ngọc nước" muôn màu
Giờ đây thất vọng, âu sầu ngày đêm
Bệnh tình càng trở nặng thêm*

Vua và Hoàng Hậu muôn phiền lo âu.

*

Thế rồi nhân một buổi chiều
Vua, Quan họp lại cùng nhau luận bàn
Làm sao chữa bệnh cho Nàng,
Triều thần lúng túng không phương kế nào.
Vua đòi thợ ngọc giỏi vào
Lệnh theo bóng nước sắc màu long lanh
Mà làm ra ngọc đẹp xinh
Để xâu thành chuỗi đem trình lên Vua.
Bao nhiêu thợ giỏi chịu thua
Làm sao chuốt ngọc đẹp như bóng hình!
Vua mong Công Chúa chóng lành
Nghìn vàng treo thưởng tìm danh y về.

*

Rồi vào một buổi sáng kia
Có người thợ ngọc xin đi vào châu
Già đời, trắng tóc, bạc râu
Sau khi nghe chuyện Cự tâu đôi lời:
"Đây là tâm bệnh mà thôi
Thuốc thang điều trị không đời nào xong
Bệnh tình Công Chúa trong cung
Hạ thần có cách. Chữa mong khỏi liền!"
Vua Cha mừng rỡ vô biên
Đi tìm Công Chúa báo tin: "Có người
Xâu được ngọc quý thật tài!"
Nàng nghe vội nở nụ cười. Mộng mơ.

*

Hôm sau được dịp trời mưa
Bao nhiêu "ngọc nước" trôi bờ rãnh hoa
Cụ già tâu với Vua Cha
Xin mời Công Chúa ghé ra trước thềm
Cụ thưa: "Tôi mắt kém nhèm
Ngọc nào tốt xấu khó nhìn ra thay
Xin nhờ Công Chúa khéo tay
Lại thêm tinh mắt, ra đây lựa giùm!"
Long lanh bóng nước từng chùm
Trôi trên bờ rãnh chập chùng nối nhau
Tựa như ngọc quý muôn màu

Tiếc thay chạm đến tan mau không ngờ!
Nàng Công Chúa tiếc ngần ngại
Nhanh tay cố vớt hàng giờ uống công.
Hồi lâu chán nản trong lòng
Xoay qua lên tiếng thưa cùng Vua Cha:
"Thứ này chẳng đáng ước mơ
Chỉ là hình dáng phô ra bên ngoài
Toàn là giả tạo mà thôi
Con không ưa thích nữa rồi! Thưa Cha!"
Nàng Công Chúa tỉnh ngộ ra
Thẹn thùng về chuyện vừa qua vô vàn.

*

Phật quay qua Ngài A Nan
Và cùng đại chúng khẽ ban lời vàng:
"Vật chi thể chất rõ ràng
Lại thêm hình tướng sẽ càng mau tan:
Bồng bênh như bóng trôi ngang
Chập chờn như dải nắng vàng trong mưa
Mà nài khao khát thích ưa
Tưởng lầm là nước vội đua nhau dành!"

*

Sắc thân ngũ ấm chúng sanh
Nếu mà quán tưởng như vành nắng kia
Quán như bóng nước tan đi
Thoát vòng sanh tử! Còn chi luân hồi!

(phỏng theo bản văn xuôi của Trí Hiền)

(7)

Vui Trong Đau Khó

Một hôm thuyết pháp trở về
Phật cùng đệ tử đang đi trên đường
Chợt đâu thấy một anh chàng
Lùa bầy bò chạy nghênh ngang reo hò.
Đàn bò vừa được ăn no
Vui chân nhảy nhót đủ trò trước sau
Rõn đùa, kêu rống, chen nhau
Để rồi lán ép húc đầu, máu văng

*Thêm đòn vọt của người chăn
Bò kêu đau đớn, lưng hẳn vết roi.*

*

*Chỉ đàn bò, Phận ban lời:
"Anh chàng hàng thịt thành thoi chẵn bò
Hàng ngày lừa chúng ra vô
Tìm nơi cỏ tốt tha hồ bò ăn
Đàn bò có tới ba ngàn
Con nào béo tốt là chàng lựa ra
Phanh thầy, xẻ thịt, lột da
Đem qua chợ bán gần xa kiếm lời.
Nửa đàn bò bị giết rồi
Những con còn lại có đời nào hay
Phận mình biết sẽ sao đây
Thản nhiên vui vẻ đua bầy rồn nhau."*

*

*"Đời người có khác gì đâu
Biết bao nhiêu kẻ vùi sâu thân mình
Tham lam dục lạc thường tình
Bạc tiền chất chứa, lợi danh mưu cầu
Trăm phương nghìn kế hại nhau
Nào hay cuộc sống trước sau vô thường
Mong manh như một giọt sương
Long lanh ngọn cỏ bên đường gió lay!"*

*

*"Cạnh bên sự sống hàng ngày
Tuổi già, cái chết kề ngay đó rồi
Từng giờ từng phút lặng trôi
Con người lại tiến gần nơi mộ phần
Như dòng nước nhỏ nhẹ tuôn
Soi mòn bờ đất dần dần sụp tan,
Giống như bể cá thành thang
Nước theo khe nứt nhẹ nhàng thoát đi
Cá còn sống được lâu chi?
Con người nào có nghĩ gì sâu xa
Để mà hay biết thân ta
Cái tôi 'bản ngã' chỉ là tạm thôi!"*

(phỏng theo bản văn xuôi của Hồng Mai)

(8)

**Một Lòng
Vi Đạo**

Nước kia có một quốc vương
Nhân từ, vui vẻ, dễ thương vô cùng
Xuân về hoa lá tưng bừng
Vua mang quà tặng đến từng xóm thôn
Thăm người nghèo khó neo đơn,
Hòa mình cùng với vui buồn của dân.
Ra đi phán khởi vô ngần
Lúc về Vua lại bản thân lo âu.

*

Vua khuyên dân chúng từ lâu
Phụng thờ Tam Bảo trước sau chân thành
Ăn chay, niệm Phật, làm lành
Hiếu cùng cha mẹ, thuận anh em nhà.
Ai theo điều đã đề ra
Được tha sưu thuế thật là vui thay.
Mọi người răm rắp theo ngay
Nào mê nhân nghĩa, chỉ say bạc tiền
Say mỗi lợi lộc triền miên
Bề ngoài giả bộ không quên Cửa Thiên,
Luân thường đạo lý đảo điên
Vua nghe sự thực, buồn phiền khôn nguôi
Tìm phương cách giúp cho người
Quay về nguồn Đạo, sống đời hiền lương.

*

Một tuần sau trước ngai vàng
Vua truyền cho khắp xóm làng được hay:
"Ai còn thờ Phật, ăn chay
Tử hình theo luật từ đây ban hành".
Những phường giả dối gian manh
Những phường không có tâm thành từ lâu
Giờ cần che đậy gì đâu
Nhờn nhờ chế giễu đạo mâu Thế Tôn.

*

Nhưng rồi chợt có một hôm
Quân hầu dẫn đến một ông cụ già
Không tuân luật mới ban ra

Công khai thờ Đức Thích Ca tại nhà.
Ông thường nghĩ: "Tấm thân ta
Lâu nay nghèo đói nhưng mà sướng thay
Được nghe giáo lý hàng ngày
Phụng thờ Tam Bảo, vui say Cửa Thiên,
Còn hơn bao kẻ lăm tiền
Dư mùi phú quý, thiếu duyên tu hành
Nào đâu nghe được câu kinh
Khác chi ở chôn ngục hình mà thôi!".

*

Ông già mạnh dạn thưa lời:
"Dù Vua xử tội, bầy tôi cam đành
Dù cho phải chịu tử hình
Một lòng thờ Phật trung trinh suốt đời!".
Vua truyền: "Nếu bản thân người
Tuân theo luật mới, tội thời miễn ngay
Lại phong chức tước từ đây,
Còn không, luật pháp thẳng tay hành hình!".
Ông già khẳng khái tâu trình:
"Hết lòng vì đạo, thân mình xá chi
Vinh hoa, phú quý trôi đi
Đời không đạo pháp đáng gì sống đây!"

*

Vua truyền: "Ta xử tử ngay!".
Ông già bình tĩnh tỏ bày tâm tư:
"Kính tâu bệ hạ nhân từ
Bầy tôi kiếp trước chắc tu đã nhiều
Kiếp này hưởng đạo cao siêu
Sớm khuya lời kệ, sáng chiều câu kinh
Coi như hạnh phúc đời mình
Nước sôi, lửa đỏ, cực hình quán chi
Tìm về nép bóng từ bi
Tôi, Thanh Tiến Sĩ, nguyện đi trọn đường!"

*

Vua truyền: "Chuẩn bị pháp trường
Dem người xử tử làm gương cho đời!".
Quan quân lập tức vâng lời
Áp tội phạm ra nơi chém đầu,
Vua thăm nói nhỏ quan hầu

Phải ngưng chờ lệnh, chớ đâu hành hình.

*

*Pháp trường gương giáo thất kinh
Ông già trần trời tâm tình dạy con:
"Quyết tâm giữ đạo cho tròn
Thi hành lời Đức Thế Tôn suốt đời
Nói gương cha dù đầu rơi
Luôn theo chánh pháp, không rời đức tin!".
Ba hồi trống giục vang rền
Lưỡi gương đao phủ đưa lên. Rồi ngưng.
Lệnh Vua giải tội về cung
Vây quanh dân chúng vô cùng ngạc nhiên.*

*

*Quan quân đưa lão đi liền
Vào triều kính cẩn quỳ bên bệ rồng,
Quan hầu thuật chuyện lão ông
Với lời tử biệt nói cùng người con.
Vua nghe cảm động trong lòng
Mừng vì Đạo chữa suy vong trên đời.
Lệnh Vua cấm Đạo vừa rồi
Ban ra nhằm thử lòng người mà thôi.*

*

*Vua khen ông lão hết lời
Rồi phong "Trưởng Quốc" giữa nơi triều đình
Vua lưu ông lão bên mình
Giúp Vua truyền bá đạo lành Thế Tôn.
Đạo vàng thức tỉnh tâm hồn
Dân theo Phật Pháp về nguồn an vui
Ấm êm đời sống khắp nơi
Non sông phở sắc, lòng người nở hoa.*

*

*Quốc Vương nhân ái chan hòa
Là tiền thân Phật Thích Ca một thời.*

(phỏng theo bản văn xuôi của Đức Thượng)

(9)

**Điều Đáng
Lo Nhất**

Vua Ba Tư Nặc nước kia
Một ngày bà mẹ chợt lia trần gian
Nhà Vua cùng với các quan
Cử hành tang lễ vô vàn trang nghiêm
Trong lòng Vua rất buồn phiền
Nên Vua cùng các tôi hiền ghé sang
Viếng thăm tịnh xá Kỳ Hoàn
Xin vào lễ Phật và hàng Chư Tăng.
Ôn tôn Phật hỏi thăm rằng:
"Đại Vương sao mặc áo tang thế này?"
Nhà Vua buồn bã cho hay
Mẹ già, bệnh nặng, vừa đây qua đời.
Phật bèn an ủi đôi lời:
"Bốn điều lo ngại của người trần gian:
Sống thời thiếu thốn mọi đàng,
Già thời khô héo suy tàn tâm thân,
Bệnh thời đau đớn muôn phần,
Chết thời ly biệt. Có ngàn ấy thôi!"

*

"Vô thường vạn vật muôn nơi
Luôn luôn chuyển biến không đời nào ngưng
Mạng người cũng tựa nước sông
Ngày đêm chảy mãi xuôi dòng trôi xa
Nào ai trong cõi người ta
Cùng dòng sông tắm được qua hai lần".

*

"Đại Vương hiếu thảo vô ngần
Hãy làm việc thiện cho dân được nhờ
Rồi đem công đức vô bờ
Một lòng hồi hướng về cho Mẹ hiền
Khiến người siêu thoát cõi trần
Ngài nơi trần thế cũng thêm phước lành
Khỏi vòng quanh quẩn tử sanh
Tương lai giải thoát tạo thành từ đây".

*

Mặt rỗng như tỉnh cơn say
Trần lòng hoan hỉ, tan mây u sầu
Thấm nhuần giáo lý thâm sâu
Nhà Vua hy vọng phép mầu tương lai

*Giúp phân giải thoát Mẹ Ngài
Giúp Vua quét sạch u hoài, lo âu
Bốn điều suy nghĩ từ lâu:
"Sinh, Lão, Bệnh, Tử" tiếp nhau xoay vần.*

(phỏng theo bản văn xuôi của Tuyên Minh)

(10)

Con Chó Đói

*Phật khi còn tại thế gian
Có Vua hung ác, bạo tàn, hại dân
Nghe Ngài thuyết pháp ở gần
Vua theo dân chúng ân cần tới lui
Xin Ngài kể một chuyện vui
Lại vừa hữu ích cho đời dài lâu.
Phật bèn kể lại chuyện sau
Chuyện "Con Chó Đói" xiết bao lạ thường.*

*

*Thuở xưa có vị Quốc Vương
Hung tàn, bạo ngược chẳng thương dân mình
Mọi người khốn đốn, điêu linh,
Khiến Ông Đế Thích hiện hình trần gian
Đắt theo quỹ dữ vô vàn,
Ông thành một bác thợ săn hiền lành
Quỹ thành ra Chó khôn lanh
Xác thân to lớn, tính tình dữ hung
Thợ săn dắt Chó vào cung
Để xin được yết kiến cùng Quốc Vương.*

*

*Chó kia tỏ vẻ khác thường
Tru lên dữ dội như đưng bát bình
Lâu đài cung điện rung rinh
Quốc Vương nghe tiếng thất kinh, rụng rời
Đòi ông thợ tới trước ngai
Tâu trình cho rõ để Ngài được hay.
Thợ săn cung kính tỏ bày:
"Muôn tâu Bệ Hạ Chó này đói ăn
Là tru lên tiếng dữ dần!"
Ngài truyền cho Chó thức ăn thật nhiều.*

Mang bao nhiêu, hết bấy nhiêu!
Chó còn vẫn đòi! Còn kêu! Còn đòi!
Đến khi ăn sạch kho rồi
Chó tru ầm ĩ, đền đài rung rinh
Tưởng chừng như xập cung đình
Quốc Vương nhón nháo sợ mình lâm nguy
Hỏi ông thợ có cách gì
Làm cho Chó đói im đi tức thời?

*

Thợ sẵn nghiêm nghị đáp lời:
"Thịt người nó ghét nó thòi thích ăn!"
Quốc Vương: "Chó ghét ai chẳng?"
"Hôn quân, bạo chúa!", thợ sẵn trả lời,
"Khi dân no ảm nơi nơi
Chó này lặng tiếng, im hơi, ngoan hiền".
Quốc Vương chợt tỉnh ngộ liền
Ăn năn hối cải lòng riêng dâng tràn
Hỏi về việc ác từng làm
Khiến dân điêu đứng gian nan, khôn cùng.

*

Phật vừa kể dứt chuyện xong
Mặt Vua tái ngắt, trong lòng xốn xang.
Phật bèn khuyên nhủ nhẹ nhàng:
"Ngày nào nghe chó tru vang trong triều
Nhà Vua hãy nhớ những điều
Trong câu chuyện kể buổi chiều hôm nay
Cách làm cho chó im ngay
Ta tin Bộ Hạ đã hay biết rồi!"

(phỏng theo bản văn xuôi của Hoàng Minh)

(11)

Bầy Cái Lọ Vàng

Từ bao nhiêu kiếp trước đây
Chàng kia chỉ thích mê say làm giàu
Ăn no nào có dám dẫu
Mặc thời hà tiện trước sau sơ sài
Chẳng khi nào giúp đỡ ai

*Kiểm nhiều, cắt kỹ, không xài tiền ra
Mua vàng dấu kín bình hoa
Đầy trong bấy lọ, xó nhà đem chôn.*

*

*Thời gian như sóng dập dờn
Anh chàng bệnh nặng, một hôm lia trần
Nhưng vì tiếc của vô ngần
Đọa làm Rắn độc để gần vàng kia
Cận kê canh giữ sớm khuya
Xó nhà quanh quần chẳng khi nào rời.*

*

*Ngày qua, tháng hết, năm trôi
Căn nhà mục nát thế rồi sập tan
Rắn ta chết chẳng kịp than
Nhưng lòng vẫn tiếc nuôi vàng dấu chôn
Cho nên lại đọa tâm thân
Làm loài Rắn độc một lần thứ hai
Bò quanh canh giữ trong ngoài
Chẳng cho vàng lọt tay ai bao giờ.*

*

*Một ngày chàng Rắn bơ phờ
Nghĩ thầm: "Xấu xí thân ta thế này
Chỉ vì tiếc của chôn đây
Ta cần tạo phước báu ngay bây giờ
Đừng nản ná! Chớ chần chờ!
Quyết tâm bỏ thí! Thiết tha cúng dường!"*

*

*Rắn bò ra cạnh bên đường
Kêu người khách lạ đi ngang giúp mình,
Khách kia nghe gọi thất kinh
Tưởng loài rắn độc nấp rình đầu đây,
Rắn ta thành khẩn cầu bày
Mong người giúp đỡ tiếp tay cúng dường,
Khách kia chẳng chút ngập ngừng
Theo về nhận một lọ vàng đi ngay
Lên chùa thưa lại cùng Thầy
Xin cho Rắn cúng một ngày Trai Tăng*

*

Hạn kỳ vào giữa mùa trăng

Khách kia trở lại. Rắn mừng hỏi han,
Rắn theo kế hoạch đã bàn
Tìm cây làm gậy rồi chàng quán quanh
Lấy chẵn phủ kín thân mình
Khách khiêng cây gậy đi nhanh lên chùa.

*

Đọc đường có kẻ hỏi đùa:
"Khiêng gì đẹp thế?". Khách vờ lặng yên.
Rắn ta nổi giận như điên
Ác tâm muốn cắn khách liền một khi
Nhưng rồi cố dẹp "sân, si"
Nhớ ngày lễ tới cũng vì khách đây
Chỉ lên tiếng trách ông này:
"Chắc tôi xấu xí khiến Ngài lặng thinh?".
Khách kia xấu hổ thật tình
Chân thành xin hứa sửa mình từ đây.

*

Cả hai tiếp tục đi ngay
Lên chùa vừa kịp vào ngày Trai Tăng
Rắn ta tới trước Phật đường
Lễ dâng cung kính, cúng dường thành tâm,
Chư Tăng chú nguyện lâm râm
Rắn nghe thuyết pháp xong thâm ngộ ra
Nghĩ: "Vàng đây ả thân ta
Đọa làm rắn độc, thiết tha làm gì!
Vàng còn sáu lọ giữ chi
Muốn cầu phước báu cúng đi cho rồi!".

*

Rắn lòng hoan hỉ tuyệt vời
Dem vàng còn lại cúng nơi Cửa Thiền
Cúng xong Rắn chết bình yên
Là nơi trần tục, về miền thanh cao
Do nguồn phước báu dạt dào
Cõi trời Đạo Lợi sanh vào! Vui thay!

*

Một hôm kể lại chuyện này
Phật nhân đó nói cùng Ngài A Nan:
"Người khiêng chú Rắn tham vàng
Là ta thuở đó. Còn chàng Rắn đây

Là ông Xá Lợi Phát này,
Khi ông trách mắng, ta đây ngượng ngùng
Cúi đầu hổ thẹn vô cùng
Tự thề khiêm tốn với chung mọi loài
Chẳng coi ai lại hơn ai
Muôn loài bình đẳng lâu dài ngang nhau!"

(phỏng theo bản văn xuôi của Y Hà)

(12)

Người Mẹ

Nắng hồng rực rỡ trời mây
Chim muông riu rít, cỏ cây rộn ràng
Hào quang chói lọi ánh vàng
Theo chân Đức Phật lên đường sáng nay
Ngài đi khát thực trong ngày
Tìm cơ giáo hóa những ai làm đường.

*

Nhà kia kín cổng cao tường
Đé Đô là chủ, giàu sang nhất vùng
Tham lam, ích kỷ vô cùng,
Hôm nay chủ vắng. Chớ trông chừng nhà,
Nhe nanh hãm dọa người qua
Mắt ngầu hung dữ như là cuồng điên.

*

Phật ngừng khát thực trước hiên
Chớ lao vội đến sửa lên, cắn Ngài
"Hãy im!" Ngài nói khoan thai
Chớ bèn lui lại để rồi chồm lên
Phật đưa tay đỡ thản nhiên
Đón hai chân trước xong liền nói ngay:
"Người là Mẹ chủ nhà này!
Chớ nên nóng giận. Ta đây rõ rồi
Kiếp xưa hung ác hại người
Quanh năm lừa lọc, suốt đời tham lam
Cửa nhà, châu báu, bạc vàng
Muru mô thâu góp vô vàn bát lương
Chết rồi còn vẫn còn vương
Luyến lưu trần thế, tiếc thương gia tài

Lựa ngay kiếp Chó đầu thai
Trở về nhà cũ giữ hoài của kia
Còn tham lam nữa làm chi!
Phải lo tu tỉnh ngay đi từ giờ!"

*

Oai phong Đức Phật vô bờ
Lời vàng nhiếp phục. Chó như ngộ liền
Ăn năn, hối cải, lặng im
Gục đầu, lệ tuĩ dâng lên ngập tràn
Phật bèn lui bước nhẹ nhàng,
Chó từ khi đó chẳng màng giữ canh
Lui vào một xó quần quanh
Bỏ ăn, bỏ sữa, mặc tình chủ gia.
Đế Đô dò hỏi người nhà
Mới hay chuyện Phật ghé qua bữa nào
Đế Đô căm tức biết bao
Chạy đi tìm Phật hỗn hào hét la.

*

Phật ôn tồn dạy: "Nghe ta!
Chó này kiếp trước chính là Mẹ người
Tham lam, độc ác, hại người
Nên nay muốn trở về nơi chốn này
Hóa làm kiếp Chó khổ thay
Quần quanh giữ của đọa đầy tâm thân!"
Đế Đô bực bội vô ngần
Nghĩ lời vu khống, mưòi phàn chẳng tin.
Phật thêm: "Người hãy về liền
Dưới gâm Chó ngủ đào lên có vàng
Mẹ người chôn dấu kỹ càng
Chết rồi chẳng kịp trời trần câu nào!"

*

Đế Đô kinh ngạc xiết bao
Lòng tham tan biến! Nổi đầu dâng tràn
Niềm tin đạo pháp dần lan
Về nhà đào bới, thấy vàng dấu chôn
Chao ơi tan nát tâm hồn!
Đế Đô ôm Chó lệ tuôn tràn trề
Ăn năn cuộc sống u mê
Giờ đây sám hối quay về đường ngay

Quỳ xin Đức Phật chỉ bày
Cứu cho Mẹ khỏi cảnh đầy khổ đau.

*

Từ bi Phật dạy đôi câu:
"Mẹ người nghiệp chướng từ lâu nặng nề
Người mau mau hãy tìm về
Nương nhờ Tam Bảo quy y tức thì
Lại thêm ngũ giới thọ trì
Tiền này bố thí, của kia cúng dường
Chân thành sám hối trong lòng
Mẹ yêu hồi hướng mới mong phước lành!
Ta từng chỉ dạy chúng sanh
Con đường giải thoát tự mình phải theo
Ở đời sướng khổ mình gieo
Nhân nào quả nấy chớ kêu ai cùng!"

*

Đế Đô chợt hiểu. Vui mừng!
Làm theo lời Phật một lòng thiết tha.
Thời gian thấm thoát trôi qua
Một hôm Chó đuổi mình ra lìa trần
Trút hơi thở mãi vô ngần
Tâm hồn thanh thản! Xác thân nhẹ nhàng!

*

Hôm sau trong giấc mộng vàng
Đế Đô thấy một Bà dang tay cười
Trên nền mây trắng giữa trời
Gật đầu vui sướng, nói lời dịu êm:
"Mẹ gây lầm lỗi triền miên
Chớ kia là Mẹ đọa miền khổ đau
Nhờ ơn Phật độ nhiệm màu
Nhờ con hiếu thảo trước sau tâm thành
Ngày nay Mẹ được vãng sanh
Vào nơi thế giới an lành thanh thoi!
Chớ quên nhân quả ở đời
Luật Trời đã định! Nhớ lời nghe con!
Gắng công tu học cho tròn
Mẹ dù vĩnh biệt mãi còn an vui!"

(phỏng theo bản văn xuôi của Đức Thương)

-ooOoo-

[Đầu trang](#) | [Phần 1](#) | [Phần 2](#) | [Tập II](#) | [Tập III](#)

Trở về trang Thư Mục

last updated: 01-01-2004

Chân thành cảm ơn Cư sĩ Tâm-Minh Ngô Tăng Giao đã gửi tặng bản vi tính (Bình Anson, 05-2003).

